

Klippängen i Idhult. Foto Kurt Adolfsson

Beverandeplan för Natura 2000-området Idhult SE0230242

Bevarandeplan Natura 2000

(enligt 17 § förordningen om Områdesskydd; 1998:1252)

Kinda kommun, Östergötlands län

Natura 2000-område	Idhult
Natura 2000-kod	SE0230242
Totalareal	66,3 ha

Fastställd av Länsstyrelsen 2015-12-17

Områdestyp; status

SAC-område enligt Art- och habitatdirektivet; Regeringsgodkänt

Ägandeförhållanden Kommunägd & privatägd

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

		<i>Areal</i>
6210	Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler)	0,7 ha
6230	*Stagg-gräsmark	0,1 ha
6270	*Silikatgräsmark	13,2 ha
6410	Fuktängar	1,0 ha
8230	Hällmarkstorräng	1,7 ha
9070	Trädklädd betesmark	1,0 ha

Ett exemplar av **bred paljettdykare**, som är en art i Art- och habitatdirektivet, är också funnen, men eftersom det är ett så pass litet fynd kan det inte säkerställas att arten har en stabil population i Idhult och arten beskrivs därför inte närmare med bevarandemål etc, men bör ändå omnämnas för ev tillståndsärenden mm. Det finns även fynd av **ekoxe**. Eventuellt bör dessa arter föreslås till regeringen och bli beslutade som ingående arter i Natura 2000-området, och bevarandeplanen bör i sådana fall uppdateras med dessa uppgifter. Tills vidare hänvisas till Naturvårdsverkets vägledningar för arterna. Ekoxen gynnas av att bevarandemålen för Trädklädda betesmarker uppnås.

Bevarandeplanen

Regeringen har utpekad Idhult som Natura 2000-område. Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Innehållet i denna bevarandeplan anger syftet med skyddet av Natura 2000-området, beskriver de naturvärden som skyddas, anger hotbild mot och bevarandetillstånd för de naturvärden som skyddas, tydliggör bevarandemål för området och redovisar de bevarandeåtgärder som bedöms nödvändiga för att långsiktigt bevara de värden som skyddas. Bevarandeplanen ger viktig information till bl.a. markägare,

myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Tillstånd och samråd

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i Natura 2000-området. Detta gäller både om verksamheten/åtgärden sker innanför Natura 2000-avgränsningen eller utanför denna. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd *kan* påverka *miljön* i ett Natura 2000-område på ett *betydande sätt*, d.v.s. när det finns risk för skada. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med Länsstyrelsen innan påbörjad åtgärd.

Vid samråd och tillståndsansökan ska samtliga naturtyper och arter som är listade i art- och habitatdirektivets bilaga 1 respektive 2 tas i beaktande, oavsett om dessa är utpekade och regeringsgodkända eller ej. Det gör att eventuellt t ex bred paljettdykare och ekoxe kan komma att beröras.

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Syftet med Idhult Natura 2000-område är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till det hävdade odlingslandskapet. De prioriterade naturtyperna är Kalkgräsmarker (6210), Stagg-gräsmarker (6230), Silikatgräsmarker (6270) och Hällmarkstorräng (8230). Även naturtyperna Fuktängar (6410) och Trädklädda betesmarker (9070) har stor betydelse för odlingslandskapets värden.

Ett syfte med Natura 2000-området är också att de ovanliga arter, signalarter och rödlistade arter som är knutna till de utpekade naturtyperna ska kunna leva kvar i området och tillståndet för dem bevaras eller förbättras.

De prioriterade bevarandeåtgärderna är betes- eller slätterhävd och röjning av igenväxning, samt restaurering av betesmarker.

Bevarandemål för livsmiljöer (naturtyper)

Gemensamt för alla utpekade naturtyper samt ej naturtypsklassad betesmark:

Floran ska vara präglad av betes- eller slätterhävd. Betesmarkerna ska vara fria från igenväxningsvegetation. Ingen ny näringspåverkan ska tillkomma, och den som eventuellt finns ska minskas för att på sikt försvinna. Undantag gäller för ej naturtypsklassad betesmark som enligt naturreservatet kan odlas upp som åker.

Desutom gäller för respektive naturtyp:

Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler), 6210:

Naturtypen ska även fortsättningsvis bestå av artrika betesmarker som ska vara öppna med enstaka träd, antingen glest stående. Buskskiktet ska vara varierande med arter som blommor eller ger bär och som står glest spridda eller bildar mindre, väl avgränsade snår. Naturtypens utbredning ska vara minst 0,7 ha.

De typiska, hävd- och kalkgynnade arterna, t ex axveronika och brudbröd, ska fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning och området ska fortsättningsvis vara en viktig miljö för orkidéer, som Adam och Eva. Förutom en artrik flora ska Kalkgräsmarkerna även bevara en artrik fauna där bl a sällsynta fjärilar, ska kunna fortleva.

***Stagg-gräsmarker, 6230:**

Naturtypen ska även fortsättningsvis bestå av stagg- och artrik betesmark som ska vara öppen med endast enstaka träd och buskar. Naturtypens utbredning ska vara minst 0,1 ha och ska helst öka på delar av betesmarkerna som idag inte uppfyller någon naturtypsdefinition.

De typiska och hävdgynnade arterna, t ex stagg och ängsvädd, ska fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning. Förutom en artrik flora ska Stagg-gräsmarkerna även bevara en artrik fauna där bl a sällsynta fjärilar, ska kunna fortleva.

***Silikatgräsmarker, 6270:**

Naturtypen ska även fortsättningsvis bestå av artrika betesmarker som ska vara öppna med enstaka träd, antingen glest stående eller samlade i glesa dungar. Buskskiktet ska vara varierande med arter som blommor eller ger bär och som står glest spridda eller bildar mindre, väl avgränsade snår. Naturtypens utbredning ska vara minst 13,2 ha och ska helst öka på delar av betesmarkerna som idag inte uppfyller någon naturtypsdefinition.

De typiska och hävdgynnade arterna, t ex kattfot, klasefibbla och jungfrulin, ska fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning. Förutom en artrik flora ska Silikatgräsmarkerna även bevara en artrik fauna där bl a sällsynta fjärilar ska kunna fortleva.

Fuktängar, 6410:

Fuktängen ska vara öppen med eventuellt endast enstaka träd och buskar. Arealen Fuktäng på 1,0 ha ska inte minska i storlek. Fuktängens typiska och hävdgynnade arter, t ex gökblomster och diverse starrarter, ska inte minska i antal och mängd, utan helst öka.

Hällmarkstorräng, 8230:

Naturtypens areal på 1,7 ha ska inte minska. De typiska och hävdgynnade arterna, t ex Adam och Eva, som växer i bergsskrevorna och på tunna jordtäcken, ska inte minska i antal eller utbredning. Naturtypen ska vara öppen med endast enstaka träd eller buskar.

Trädklädda betesmarker, 9070:

Arealen av naturtypen på 1,0 ha ska bevaras. Träd- och buskskikt är präglade av bete och domineras av lövträd. Hävdpräglade lövträd ska vara fria från småträd och sly som är på väg upp i kronorna. Äldre vidkroniga eller ljusberoende träd ska fortleva så länge som möjligt och erhålla en gynnsam miljö. Äldre träd samt död ved i olika former, så som stående och liggande stammar och nedfallna grenar, är viktiga strukturer som det ska finnas gott om. Det ska finnas tillräckligt med yngre rekryteringsträd för att få en kontinuitet av äldre träd. Unga träd ska få utveckla vida kronor. Typiska arter för trädklädda betesmarker ska kunna fortleva i området.

Beskrivning

Idhults by är belägen på en höjdrygg som sträcker sig i nordväst-sydostlig riktning. När inlandsisen rörde sig över den kärna av urberg som finns i höjdryggen krossades och maldes det lösa materialet och avlagrades som morän. Eftersom isen vilade tyngst på de högst belägna delarna blev "malningen" där effektivast och moränen blev därför där förhållandevis rik på finmaterial. Högsta kustlinjen, dvs den högsta nivå havet nått efter istiden, ligger i slutningen mot sjöarna på nivån 135-140 m ö h. Krönet har således aldrig legat under havets yta och moränen har därför inte utsatts för vågsvall utan allt finmaterial finns kvar. I den exponerade slutningen har däremot havsvågornas svall sköljt bort det finkornigare moränmaterialet och kvar har blivit kalspolat berg eller tunna lager av grövre material som block, sten och grus.

Högst upp på höjdryggen ligger Idhults by, med ett odlingslandskap som består av åkermark omgärdat av betesmarker. Vegetationen är inom nästan hela området mycket starkt kulturpåverkad. Stora delar av området har under senare tid hävdats genom betesdrift. Hävden har tidigare varit eftersatt i stora delar, men har genom restaureringsarbeten under senaste decennierna åter blivit öppna eller halvöppna betesmarker. På några platser har dock betesmarken hävdats kontinuerligt och en tät grässvål med artrik hagmarksflora har bevarats. I hagen öster om vägen vid Krösakullen är flera arter väl spridda, t ex darrgräs, solvända, ögontröst, knägräs, prästkrage, sommarfibbla (NT), ängsvädd och jungfrulin, men det finns även inslag av bl a kattfot, gullviva, brudbröd, klasefibbla (NT) och ormröt. Även andra hagmarker, som den väster om vägen som sträcker sig från vägskalet mot Emmersvik ända ner till sydvästra hörnet av reservatet, och den strax norr om Idhults bysamling, har en liknande artrik flora. Andra naturvårdsintressanta arter i hagmarkerna är gullvivefjäril (VU), violettekantad guldvinge (NT), jungfrulinfly (NT), korskovall (NT) och sandödlan (VU, fynd från 1985 och osäker förekomst 2015). Söder om parkeringen finns ett skogsparti där flertalet individer av ekoxe har noterats i stort sett årligen runt vissa träd.

Av störst botaniskt intresse är annars den sk klippängen. Detta område ligger i en starkt solexponerad sydvästsluttning. Moränlagret är tunt och berget är på en stor del av klippängen utan täckande morän, där vissa berghällar är översilade. Det exponerade läget och det tunna jordlagret är faktorer som bidragit till utvecklingen av den säregna flora som finns inom området. Träd- och buskvegetationen är relativt svagt utvecklad och domineras av ask (VU), ek och nypon. I örtfloran finns flera arter med huvudsaklig kustutbredning, t ex Adam och Eva, tulkört, bergbräsma och lunddraba. Även strandtriften uppges vara funnen här (Brunsberg 1969). Här blommar även axveronika, stor fetknopp, blodnäva, kungsmänta, svinrot, prästkrage, ängsvädd, jungfrulin, blåsuga, knägräs, brudbröd och spenört. Kalkgynnade arter som t ex grusbräcka förekommer också (Gustafsson 1979). Sankt Pers nycklar växer strax västerut från parkeringen, i nederkant av fällan eller eventuellt utanför betsfällan.

Ett visst inslag av värdefulla träd finns i hagmarkerna, bl a ett tiotal hamlade askar och lindar samt äldre och håliga träd, som ek, asp, björk, körsbär, ask, lind och oxel.

Hemgölen är en dyg göl med bl a gul näckros, kaveldun och sjöfräken. På de fuktiga markerna runt gölen växer bl a slätterblomma, frossört, missne, strandklo, kärrdunört, brunskära, kråklöver och olika starrarter. Bred kärrtrollslända och bred paljettdykare lever vid gölen. Slutligen finns inom reservatet även smärre skogsområden.

Beskrivning av livsmiljöer (naturtyper)

Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler), 6210:

Naturtypen består av torra-friska, hävdpräglade kalkgräsmarker, ofta med ett rikligt inslag av örter.

Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Viktiga orkidélokaler, som i Idhult, är en

prioriterad undergrupp av naturtypen. Förekomsten av bl a Adam och Eva samt Sankt Pers nycklar ger skäl att klassa kalkgräsmarken som viktig orkidélokal.

***Stagg-gräsmarker, 6230:**

Artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Naturtypen består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Målet i det specifika området kan dock vara lägre satt än 30 % krontäckning, vilket är lämpligt för Idhult som har en traditionellt mer öppen gräsmark. Hävdgynnade arter ska finnas. På stagg-gräsmarker är stagg en av de viktigaste arterna men för att det ska räknas som 6230 måste vegetationen i övrigt vara artrik, det räcker inte med att det bara finns stagg.

***Silikatgräsmarker, 6270:**

Naturtypen består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Målet i det specifika området kan dock vara lägre satt än 30 % krontäckning, vilket är lämpligt för Idhult som har en traditionellt mer öppen gräsmark. Fältskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd.

Fuktängar, 6410:

Marken är fuktig med ett stort inslag av kalk, lera eller torv. Floran på fuktängar är uppkomna ur lång hävdkontinuitet och naturvärdena är beroende av fortsatt skötsel i form av slåtter eller bete för att naturtypen ska kunna bevara sina värden. Dessutom ska träd- och buskskiktet vara öppet för att bevara värdena. Bland annat hör flera småvuxna starrarter till de typiska arterna i naturtypen.

Hällmarkstorräng, 8230:

Naturtypen består av bergytor med tunt eller obefintligt jordtäckte. Vegetationen är ljuskrävande och störningsberoende. Störningen kan bestå av torka, brand eller, som i Idhult, hävd. Vanliga växter är fetknoppar, styvmorsviol, luddlosta, tjärblomster och bergsyra.

Trädklädd betesmark, 9070:

Trädklädda betesmarker är en naturtyp som kan delas in i två undergrupper: hagmarker med ett glest trädskikt av främst ek eller björk samt betad skog där barrträd ofta är dominerande. Gemensamt för dem är en lång trädkontinuitet och att de har nyttjats till bete. De trädklädda hagmarkerna kan även ha en historia av slåtterhävd. De delar som i Idhult består av Trädklädd betesmark hör till lövträdklädda hagmarker.

Det är viktigt att trädkontinuiteten inte bryts eller att beteshävden upphör. Krontäckningen ska för naturtypen generellt ligga över 30 %. Till trädklädda betesmarker är en mängd arter från olika organismgrupper knutna, främst hävdgynnade kärlväxter, svampar, lavar och insekter.

Vidkroniga träd, samt till dem knutna karaktärsarter av främst insekter och lavar, måste ha ljus och värme. Fältskiktet behöver också ljus för att inte grässvålen ska luckras upp och karaktärsarterna utkonkurreras av skuggtåliga arter. Ett visst uttag av yngre träd eller sly kan därför krävas, men det är viktigt med rekrytering av nya potentiella jätteträd. Äldre och/eller grova träd ska alltid lämnas kvar, även sedan de dött eller blåst omkull. Nyrekrytering av hagmarksträd i angränsande marker kan vara av stor vikt, då det inte alltid finns plats för rekryteringsträd bland de äldre träden inom ytorna av naturtypen Trädklädd betesmark. Död ved är ett positivt element i naturtypen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd idag

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura-området.

Gemensamt för naturtyperna är att de hör till de äldre typerna av fodermarker, dvs ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt men som har fått minskad ekonomisk betydelse. Arealen har minskat drastiskt under de senaste 100-150 åren och naturtyperna hotas än i dag av upphörd hävd, igenväxning och plantering. Enligt rapporten ”Arter och naturtyper i habitatdirektivet - Bevarandestatus i Sverige 2013” är bedömningen att det finns ca 1260 km² Silikatgräsmarker i den boreala regionen i Sverige, vilket är ca en tredjedel av vad som behövs (3800 km²) för att nå gynnsam bevarandestatus. Motsvarande siffror för Fuktängar är att det finns 274 km² men behövs 1100 km², för Stagggräsmarker är att det finns ca 90 km² men behövs drygt 490 km², för Kalkgräsmarker är att det finns ca 210 km² men behövs drygt 700 km², för Hällmarkstorräng är att det finns 80 km² men behövs 160 km² och för Trädklädda betesmarker att det finns 676 km² men behövs 3000 km². Bevarandestatusen för samtliga utpekade naturtyper i Sverige bedöms vara dålig och går mot att bli än sämre, varför det är av stor vikt att de ytor som finns kvar bevaras och stärks med omgivande landskap.

Bevarandetillståndet för naturtyperna i Idhult är på större delen överlag god, med årlig beteshävd. Delar är fortfarande igenväxta, och mindre delar är utan hävd, även om stora arealer har restaurerats de senaste åren. Trädklädd betesmark kan ha visst generationsglapp i åldersstrukturen. Arealerna av alla naturtyper utom Silikatgräsmarker är små, vilket kan försvåra en långsiktig överlevnad av deras arter. Naturtyperna är dock till stora delar relativt lika varandra och många arter förekommer i flera av dem, vilket ökar möjligheterna till bevarad biologisk mångfald i Idhult.

Överlag finns en del naturvårdsskötsel kvar att åtgärda innan bevarandetillståndet i Idhult kan anses vara fullgott.

Hotbild - vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

I och med att Natura 2000-området Idhult även är skyddat som naturreservat är merparten av det som kan hota naturtyperna reglerat, men omnämns ändå ur förvaltar- och ärendesynpunkt. Eftersom även åtgärder utanför området, som kan skada värdena i Natura 2000-området, kan omfattas av tillståndsplikt, är de dock viktiga att notera. Nedan nämns de mest förekommande hoten, men texten kan sakna skadliga åtgärder.

Av samtliga utpekade naturtyper återstår endast en liten andel i landskapet mot vad som har funnits och vad som anses vara miniminivån för att nå god bevarandestatus i regionen. Små arealer med långa avstånd mellan liknande naturtyper ger ökad risk för isolering och mindre chans till spridning av arter, med risk för artutdöende.

Utebliven eller felaktig skötsel (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.), främst utebliven beteshävd, utgör det vanligaste hotet mot de utpekade naturtyperna i landskapet i stort. Samtidigt kan ett allt för högt och kontinuerligt betestryck missgynna arter som t ex gullvivefjäril. Igenväxning och skogsplantering är negativt även det. I Idhult står mindre delytor utan hävd och har en del igenväxning, vilket även en del hävdade fallor har, varför naturvärdena knutna till naturtyperna i dessa delar hotas.

Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar kan utgöra ett diffust hot, där t ex ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i fältskiktet. Gödning, samt läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker är ett annat hot. Stödutfodring och vinterbete kan få eutrofiering och utarmning av floran som följd.

Olika former av markavvattning, såväl dikningar som dränerande körskador, kan skada naturtyperna kraftigt, särskilt våtmarkstypen Fuktängar 6410. Dränering/påverkan på markvattenförhållanden kan också uppstå indirekt genom t.ex. vägdragningar, uppgrusning av leder eller bebyggelseexploatering. Exploatering och bebyggelse av olika slag kan även vara ett hot av andra skäl för samtliga naturtyper.

Avverkning och huggningar i och eventuellt i anslutning till området, annat än i naturvårdssyfte, hotar värdena i främst Trädklädda betesmarker, men även avverkning av enstaka viktiga träd i de öppna betesmarkerna kan skada naturvärdena på områdesnivå. Samtidigt kan brist på naturvårdsskötsel, där främst graninväxning eller igenväxning av vidkroniga träd som inte åtgärdas, hota trädvärdena.

Luftföroreningar kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar (inget hot i dagsläget för Idhult som ligger långt från större vägar och industrier).

Bevarandeåtgärder - med tidplan

Reglering av skydd och skötselåtgärder

Naturmiljöerna i Idhults Natura 2000-område sköts inom ramen för Länsstyrelsens förvaltning av Idhults naturreservat och genom det aktiva jordbruket. Skötselplanen för reservatet (upprättad 1989, fastställd 1990) anger generellt åtgärder som stämmer väl överens med bevarandemålen. I några fall finns åtgärder i skötselplanen som inte är helt samstämmiga med bevarandemålen för Natura 2000-området. Det gäller främst den generella skrivningen om att gammal åkermark i betesmarker kan uppodlas. Om dessa åkerlappar har fått hävdgynnad flora och ingår i naturtypsklassad mark är inte uppodling förenligt med bevarande av naturvärdena kopplade till naturtyperna i Natura 2000. Enligt häradskartan och gamla ekonomiska kartan från 1930-40-tal har mindre delar av naturtypsklassad mark varit åker.

Skötselplanen har troligen ett behov av översyn överlag, då t ex trädvärden i ytor som är klassade som Trädklädd betesmark (9070) inte anges i ett eget skötselområde, utan det är en generell skrivning om att en kraftig utglesning ska ske av trädskiktet, och det i något skötselområde för öppen betesmark står att all hassel och ung ek ska röjas. Ett visst inslag av buskar kan vara av värde för t ex fjärilsfaunan som vill ha vindstilla miljöer eller små ytor där floran blir halvt betesfredad. Gullvivefjärilen lägger gärna ägg i nordlägen av hassel, där gullvivor inte är allt för solexponerade. I det som inte är naturtypsklassad skog står det att skogen ska lämnas för fri utveckling. Vid en revidering av skötselplan bör man se över naturvärden och behov av eventuell skötsel, särskilt om det finns värden kopplade till lövskog.

En revidering av reservatets skötselplan är önskvärd, men behöver inte prioriteras inom närtid, då skötselplan och bevarandeplan tillsammans bör ge tillräcklig vägledning i förvaltning och brukande. Skogen, som på naturtypskartan sist i denna plan är markerad som ej naturtypsklassad, är dock inte närmare inventerad och det kan därför inte uteslutas att denna har naturvärden och består av naturtyper eller livsmiljöer för arter i art- och habitatdirektivet. Fortsatt samråd enligt reservatsbeslutet ger dock det skydd som behövs för eventuella värden kopplade till skog.

Förutsättningar för förvaltningsåtgärder

Som framgår under rubrik ovan ”Om verksamheter och åtgärder som kan påverka Natura 2000-området” så behövs inget tillstånd för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av Natura 2000-området.

Bevarandeåtgärder

Nedan följer en kortfattad lista på bevarandeåtgärder som bör göras för att bevarandemålen ska uppnås. Bland de listade punkterna nedan anges beteshävd (inklusive betesdrift i de delar som inte hävdas idag), vilket är den absolut viktigaste naturvårdsskötseln i Idhult. Det är värdefullt om hävden planeras så att området erbjuder blommande växter under hela säsongen. Detta för att ha en kontinuerlig källa av nektar- och pollentillgång för markernas insektsfauna. Hela området behöver inte ha blommande flora hela säsongen, utan kan flytta runt i tid och rum, genom att t ex ha betespåsläpp vid olika tidpunkter för olika fållor och ha ett rotationsbete mellan fållor. På så sätt kan man få blomrika marker och samtidigt få fållor som vid betessäsongens slut är så pass avbetade att de inte har skadlig förnaansamling (växtmaterial som blir kvar som visset täcke). Det är extra viktigt att betet inte är kortbetat under försommaren i fållor med mycket gullviva,

eftersom hårt betestryck då starkt missgynnar gullvivefjärilen.

Några delar är även i behov av restaurering, både sådana som inte varit hävdade under lång tid och sådana som restaurerades för ca 15-20 år sedan och där det skjuter upp mycket sly. Beteshävd och röjning av igenväxning är stödsökande på jordbruksblock ansvarig för, medan skötseln utanför jordbruksblock sker i dialog mellan reservatsförvaltare och markägare/arendator. Delar av det som är klassat som Silikatgräsmark (6270) har karaktär som av en ekhage, men ekarna är överlag relativt unga och dessa delar klassas inte som Trädklädd betesmark. Eftersom det får finnas mindre delar som har glest spridda träd eller träd i dungar inom ytor med Silikatgräsmarker behöver inte dessa delar öppnas upp helt, utan skötseln anpassas efter dessa delytors värden. Där det är värdefull flora på marken bör dessa värden väga tungt, medan om det är mer skuggtålig flora kan utvecklingen av trädvärdena prioriteras. Vid all restaurering är det viktigt att tänka på att spara en del död ved. Särskilt ekved är av naturvårdsintresse, så om det vid restaureringsarbete glesas bland yngre ek bör stammar och grövre grenar lämnas. Om behov av att glesa ut ek finns kan detta göras etappvis för att säkra att det finns ekstubbar över en längre tid (livsmiljö för ekoxelarver). Vid restaurering bör hänsyn tas till bl a savande ekar (skador som ger sav), som kan vara en viktig födoplats för bl a vuxna ekoxar. I övrigt vid åtgärder kan man ta hänsyn till att arten är värmekrävande och förekommer ofta i bestånd i sydslutningar, företrädesvis glesa, soliga sådana som till exempel trädbevuxna hagmarker.

Tabell med sammanfattning av skötselåtgärder för att bevara värdena knutna till de utpekade naturtyperna i Natura 2000.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prio
Restaurering och stängsling	Snarast	Betesmarker i södra delen av reservatet + ev södra delen av klippängen (8230)	1
Betesdrift inkl underhåll stängsel	Årligen	All betesmark (all naturtypsklassad mark samt ej naturtypsklassad betesmark)	1
Röjning av igenväxning	Vid behov	All betesmark	1
Hamling	Med några års mellanrum	Tidigare hamlade askar och lindar	2
Bevara ev öppna sandytor fria från vegetation	Vid behov	I betesmark där sandödlan ev fortfarande förekommer (N delen av reservatet)	2

Uppföljning av bevarandemålen

Uppföljning av naturtyperna i Natura 2000-området Idhult sker inom ramen för nationell och regional uppföljning i Natura 2000-områden.

I Idhult bör dessutom följas upp om delar inom icke naturtypsklassade delområden uppnått kvalitetskrav för naturtyperna.

Kartor

Kartor som visar områdets läge samt naturtypernas utbredning i terrängen finns sist i planen.

Referenser

Länsstyrelsen Östergötlands webb <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>

Kartverktyget Skyddad natur <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverkets webb <http://www.naturvardsverket.se/>

Rödlistan 2015, ArtDatabankens hemsida med Artfakta, SLU <http://artfakta.artdatabanken.se/>

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för naturtyper och arter <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i->

[miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/](#)

Skötselplan för Idhults naturreservat, Skogsstyrelsen, 1989

Ängs- och betesmarksinventeringen 2004, Jordbruksverkets databas TUVVA

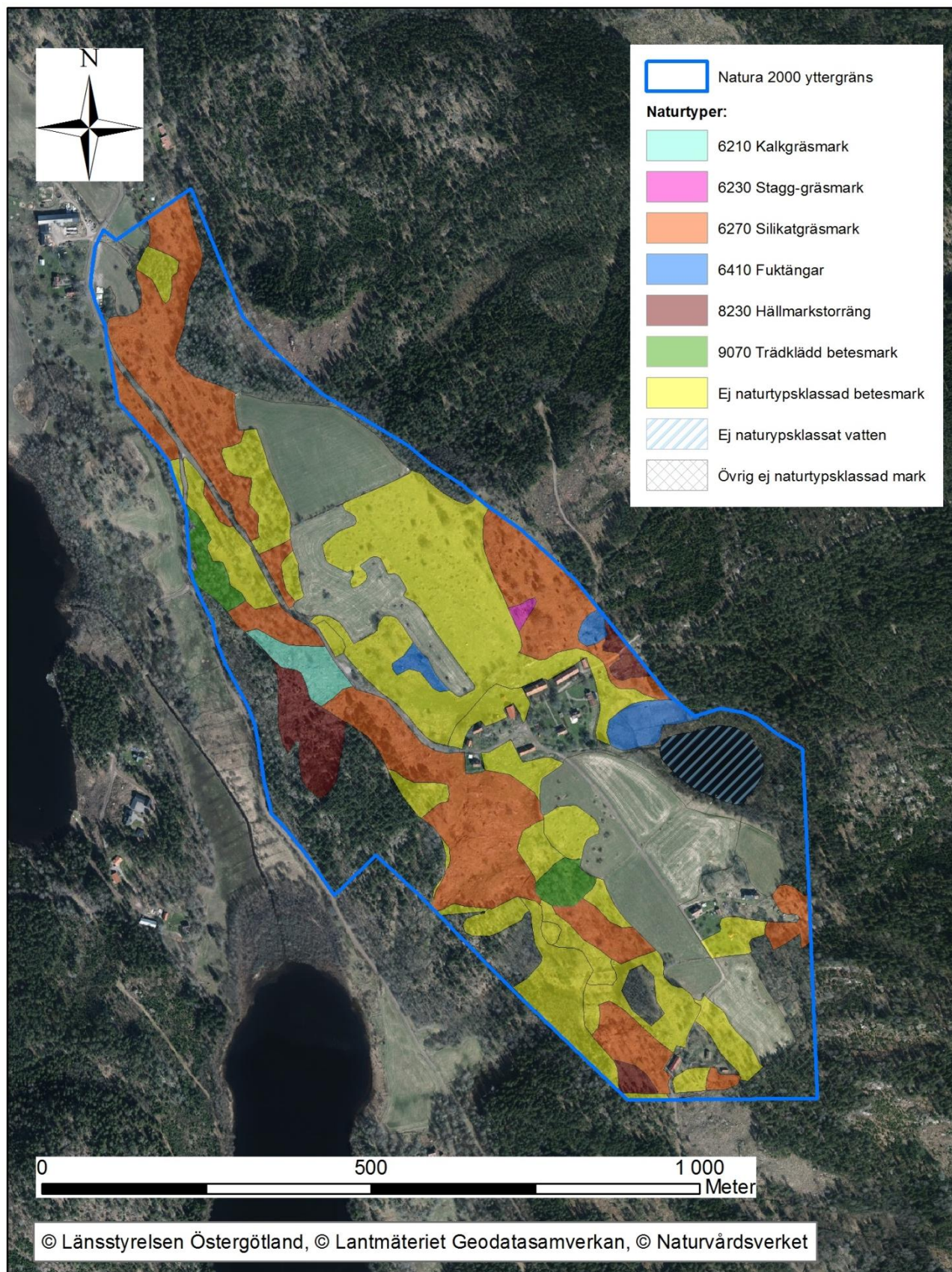
Wenche Eide (red.) 2014, Arter och naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013.
ArtDatabanken SLU, Uppsala

Rödlistan 2015, ArtDatabankens hemsida med Artfakta, SLU <http://artfakta.artdatabanken.se/>

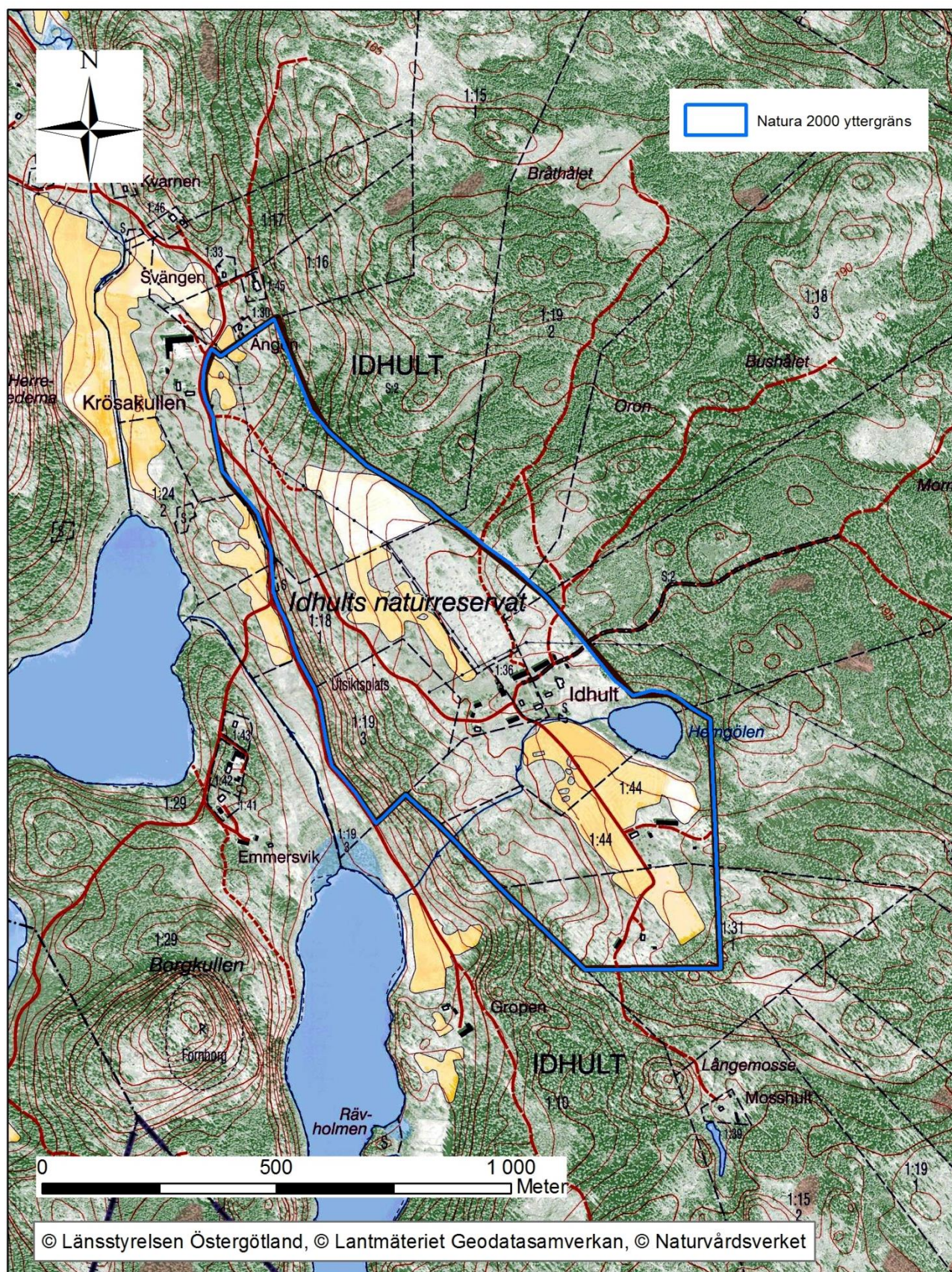
Länsstyrelsens gis-skikt över rödlistade och fridlysta arter

Översiktskarta. Idhult ligger knappt två mil öster om Kisa och ca tre kilometer sydöst om Björkfors.

Flygfoto med naturtypsindelning av Natura 2000-området Idhult.

Fastighetskarta. Idhults naturreservat och Natura 2000-område omfattar samma yta vid Idhults by.